

Мр Јасмина Ђорђевић

ОНОМАСТИЧКА КРЕТАЊА У ДРАЧЕВИЦИ И РИЂАНИМА КРАЈЕМ XV И У ПРВОЈ ПОЛОВИНИ XVI ВИЈЕКА

Драчевица и Риђани припадају сјеверозападном дијелу Боке Которске и њеном непосредном залеђу. У другој половини XV вијека, након пада под османску власт, ове двије области организоване су као нахије фочанског, а од 1485. године новског кадилука у херцеговачком санџаку.¹ Године 1541, када су османске власти извршиле попис у овим нахијама, оне су чиниле простор између линије Вилуси - Никшић на сјеверу, Требиња, Конавала и Витаљине на западу, Пјешиваца, Озринића, Цуца и Котора на истоку, а на југу је крајња тачка био рт Оштра на Превлаци.²

Од раније је уочено да дефтери представљају драгоцену грађу за проучавање наше антропониције, не само обиљем материјала већ и тиме што пружају могућност праћења ономастичких појава и кретања на прецизно утврђеном простору.³ Наш попис, осим тога, омогућава и један континуиран преглед ономастичких кретања у Драчевици и Риђанима за период од 70-80 година, јер поред имена свих домаћина у овим нахијама он садржи и имена претходних баштиника, пошто су за баштине наведене, углавном, три генерације - понегдје и више - баштиника. Попис, наравно, омогућава и преглед у односу на општа кретања у XIII, XIV и XV вијеку.

¹ Н. Šabanović, *Bosanski pašaluk*, Sarajevo 1950, 161.

² *Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Arşivi, Maliye Defteri 3058* (даље: ВА MD 3058), 94-117. и 227-240. Фотокопије овог дефтера добили смо захваљујући доброту др Душанке Бојанић Лукач.

³ М. Пешикан, *Зетско - хумско - рашка имена на њочетку турског доба*, Ономатолошки прилози III, Београд 1982, 3.

Приличну незгоду при анализи именског корпуса представљају уобичајене тешкоће у читању дефтера: неразликовање б/ј/н/п/т, х/ц/ч, с/ш, ж/з/р и о/у, мијешање звучних и безвучних сугласника, неразликовање крајњег - понекад и у средини ријечи - вокала а/е, често изостављање самогласника. Тешкоће у читању резултат су једне опште непримјерености арабице гласовном систему нашег језика и брзописног карактера писма (сијаката) у којем се не биљеже дијакритичке тачке. На срећу, овај дефтер је писан изузетно лијепо, па то у многоме олакшава читање. У случајевима који дозвољавају два или више подједнако могућих рјешења прибјегавали смо оном читању које је имало потврду у *Попису заорјенског њлемена Риђани с краја XV вијека*⁴ или је ту назначено као вјероватније пошто је у овом попису писар, углавном, биљежио дијакритичке тачке, а многи људи из њега јављају се у нашем попису. У именику (прилози бр. 1, 2 и 3) су таква проблематична имена дата у облику за који смо се одлучили на овај начин, а оvdје наводимо и остала могућа читања:

- Богета - *Боџија / Боџина*
- Божо - *Боро*
- Борај - *Божај*
- Борча - *Борица*
- Брајац - *Браџац*
- Брајо - *Браџо / Брано*
- Бранивој - *Браџивој*
- Бранко - *Брајко / Браџко*
- Братил - *Брајил*
- Братул - *Бранул*
- Витко - *Винко*
- Вујо - *Војо*
- Вукота - *Вукоје*
- Вучета - *Вучина*

⁴ М. Пешикан, Д. Бојанић, *Попис заорјенског њлемена Риђани с краја XV века*, Зборник за оријенталне студије 1, Београд 1992, 57-84.

- Дабо - Дано
- Доброј - Добривој
- Зур - Жур / Звер
- Милој - Миливој
- Мирчета - Мирохна
- Петак - Нејак
- Петко - Пејко / Ненко / Нико / Нинко
- Радашин - Радешин
- Радоје - Радона / Радоија
- Радош - Радеи
- Станихна - Сијанчина
- Храјо - Храно

Досљедном употребом одређених графема писар је омогућио рјешење дилеме у случајевима Влатко / Влајко, Милоје / Милоња, Радоје / Радоња и Ратко / Рајко.

Подијелили смо баштинике на синове - актуелне држаоце баштина, очеве и дједове. Није могуће, међутим, сасвим прецизно одредити ко је која генерација, један исти човјек може једном да се јави као активни баштиник, дакле као син, а већ на следећој баштини коју држи његов син - као отац; сљедствено томе, његов отац је на првој баштини генерација очева, а на другој генерација дједова. Зато смо овакве баштинике рачунали и уписивали два пута, и у синове и у очеве, односно, и у очеве и у дједове.

Укупно су уписане 2.752 особе и 508 имена. Разноврсност је, у односу на средњи вијек гдје се у хрисовуљама биљежи 85-92 имена на 100 особа⁵, знатно опала и у Драчевици износи 21, а у Риђанима 31 име. У Риђанима је разноврсност у односу на Драчевицу већа и по свим генерацијама. У објема нахијама највиша је код дједова, затим код очева, а најмања код синова.

Сложена имена су у укупном броју имена заступљена у Драчевици са 6,5 %, а у Риђанима са 11,6 % учешћа што је знатно смањење у односу на XIII и XIV вијек гдје ова имена чине четвртину свих имена. У објема

⁵ М. Пешикан, *Зетско - хумско ...*, Ономатолошки прилози III, 17-23.

нахијама највише је сложених имена у генерацији дједова, код синова и очева у Драчевици их је скоро исто, а у Риђанима је ових имена више код синова:

	синови	очеви	дједови
Драчевица	7,1 %	7,3 %	8,3 %
Риђани	12,7 %	11,6 %	13,6 %

Уочава се да је процент заступљености сложених имена у све три генерације виши у Риђанима него у Драчевици.

У Драчевици су најбројнија сложена имена на *-сав* (11 имена), по три имена су на *-ман* и *-вој*, по два на *-браји* и *-мил*, по једно на *-дан*, *-дар*, *-драџ*, *-мир* и *-рад*. У Риђанима је пет имена на *-браји* и *-сав*, четири на *-мир*, по три на *-ман* и *-мил*, по два на *-вој* и *-рад* и по једно на *-дан*, *-дар* и *-драџ*.

Скраћена имена у укупном збиру у Драчевици су заступљена са 12,6 %, а у Риђанима са 11,8 % учешћа. По генерацијама највише је ових имена код синова:

	синови	очеви	дједови
Драчевица	11 %	10,9 %	9,6 %
Риђани	11,9 %	9,7 %	10,7 %

Ово је знатан напредак у односу на XIII и XIV вијек када је у хрисовуље уписан занемарљив број ових имена, а у неким их уопште нема.

Највише је имена која се завршавају на *-о* (Божо, Ђуро, Радо), на *-а* (Бела, Браја, Љуба), затим имена типа Влад, Ђур, Мир, Рад, а најмање имена на *-е* (Миле, Раде, Толе).

Од наставака је у објема нахијама најзаступљенији наставак *-ко*, а послје њега комбиновани наставак:

	Драчевица	Риђани
<i>-ко</i>	8,9 %	8,1 %

-комбиновани	8,2 %	6,9 %
-оје	4,2 %	5,4 %
-ин	2,4 %	2,3 %
-аи	1,9 %	0,8 %
-еџа	1,9 %	1,5 %
-иша	1,9 %	0,8 %
-ош	1,9 %	0,4 %
-ић	1,7 %	1,9 %
-ан	1,2 %	1,9 %
-ица	1 %	0,4 %
-ша	1 %	0,8 %
-ило	0 %	0,8 %

Наставак -ко је најчешћи и по свим генерацијама у објема нахијама. Код синова у Драчевици на другом мјесту по учесталости је наставак -ин, код очева и дједова у Риђанима наставак -оје, а код осталих генерација у објема нахијама комбиновани наставци

Од основа је најзаступљенија словенска: у Драчевици са 69,7 %, у Риђанима са 72,2 % учешћа. У односу на средњи вијек гдје се овај процент креће од 77 - 87 %, а посебно у односу на хумски узорак из 1477. године с процентом учешћа од 81 - 85 %, ⁶ примјетан је пад. Уочава се сличност са стањем у, временски много ближем нашем дефтеру, попису горњокатунског, цетињског и пјешивачког краја из 1521. и 1523. године гдје су словенске основе заступљене са 67 - 68 % учешћа.⁷

По генерацијама процент заступљености ове основе је највиши код очева, затим код дједова, а најмањи код синова:

	синови	очеви	дједови
Драчевица	58 %	77,4 %	71,2 %

⁶ М. Пешикан, *Зетско - хумско ...*, Оноματοлошки прилози V, Београд 1984, 71-78.

⁷ М. Пешикан, *Зетско - хумско ...*, Оноματοлошки прилози III, 80-85. и 91-92.

Риђани	67,6 %	76 %	62,8 %
--------	--------	------	--------

У обрнутој сразмјери расте удио хришћанских, односно календарских имена - највиши је код синова, а код дјевова и очева отприлике је исти. У Драчевици су ова имена у укупном корпусу заступљена са 27 % учешћа, а у Риђанима са 23 %. По генерацијама заступљеност изгледа овако:

	синови	очеви	дједови
Драчевица	38,8 %	21 %	19,9 %
Риђани	29 %	19,2 %	18,5 %

Удио влашких и арбанашких имена износи 3,3 % у Драчевици и 4,8 % у Риђанима:

	синови	очеви	дједови
Драчевица	3,2 %	1,6 %	2,9 %
Риђани	3,4 %	4,8 %	8,7 %

Уочава се да у Риђанима удио ових имена, иако је по свим генерацијама виши од оног у Драчевици, опада из генерације у генерацију. У Драчевици међутим, удио ових имена опада у генерацији очева у односу на дједове, да би се у генерацији синова повећао дупло у односу на генерацију очева и претекао, чак, и генерацију дјевова. Ова појава резултат је досељавања становништва из планинског залеђа, код којег се боље очувао старобалкански именски корпус,⁸ чиме је поремећен процес опадања удјела ових имена који је, иначе, текао у жупи.

Од посебних основа (табеле бр. 1 и 2) најчешћа је у објема нахијама основа *Рад-* (рачунајући ту и њене варијанте *Рај-*, *Рал-* и *Раи-*). У Драчевици је заступљена са 30 %, а у Риђанима са 27 % учешћа. То је знатно виши процент од оног у хрисуљама од 9 %, али мањи од хумског процента од 31 %. Такво кретање удјела ове основе у Драчевици огледа се и по генерацијама: процент учешћа код синова је виши од оног код дјевова, а мањи него код очева. У Риђанима, међутим, наставља се раст учешћа ове основе из генерације у генерацију, па је тако, мада за свега 0,9 % у односу на очеве, највиши код синова. Најучесталија модификација ове основе је

⁸ Исто, 26.

Рај-, односно име Рајко.

Сљедећа по учесталости основа *Вук-* (заједно са варијантама *Вуј-* и *Вуч-*), у Драчевици је заступљена са 11 % учешћа, а у Риђанима са 15,8 %. Ова основа која у хрисовуљама учествује са свега 0,5 - 1 % доживљава у XV вијеку у Хуму праву експанзију од чак 16 % учешћа. У нашем попису, дакле, долази до пада удјела ове основе у објема нахијама и у укупном збиру - у Риђанима, додуше, за свега 0,2 % - и у генерацији синова у односу на очеве.

Ове двије основе, *Рад-* и *Вук-*, налазе се на првом и другом мјесту и по свим генерацијама.

На трећем мјесту по учесталости у укупном збиру је основа *Ив-* (заједно са варијантом *Јов-*), у Драчевици са 6,3 %, а у Риђанима са 6,1 % учешћа. У односу на процент учешћа ове основе у хумском узорку из 1477. године од 3,6 % то је повећање од скоро два пута. У Драчевици се заступљеност ове основе повећава из генерације у генерацију и највећа је код синова. У Риђанима, међутим, највећа је код очева, а код синова пада за 1,4 %. Ова основа је на трећем мјесту још код очева у објема нахијама и код синова у Риђанима.

Затим у објема нахијама слиједе основе *Мил-* и *Ник-* с процентом учешћа од 4,8 % и 4,6 % у Драчевици и 4,5 % и 4,1 % у Риђанима. У Драчевици даље слиједе основе *Сџеј-*, *Ђур-*, *Боџ-*, *Пеј-*, *Драџ-*, *Бра-*, *Пав-*, *Даб-*, *Влад-* и *Добр-*, а у Риђанима *Драџ-*, *Сџеј-*, *Влад-*, *Бра-*, *Ђур-*, *Пав-*, *Добр-*, *Боџ-* и *Пеј-*. Разлике међу нахијама у укупном збиру уочавају се код основа *Ђур-*, *Пеј-* и *Боџ-* чији је процент учешћа знатнији у Драчевици и основа *Драџ-*, *Добр-* и *Влад-* које су заступљеније у Риђанима. Основа *Даб-* у Риђанима има само једну потврду, *Дабижив*, а у пописима из 1477. и 1500. године уопште је нема.

И у Драчевици и у Риђанима уочавају се исти процеси - удио словенских основа опада или задржава исти ниво из генерације у генерацију, а удио хришћанских, односно, календарских основа се повећава. Изузетак је у објема нахијама основа *Драџ-* која напредује, у Драчевици још основа *Боџ-* која одржава, углавном, исти ниво, а у Риђанима основе *Мил-* и *Рад-* чији процент учешћа расте. Од хришћанских основа изузетак су основе *Ђур-* у Драчевици и *Ив-* у Риђанима - оне падају у генерацији синова.

Најпопуларније име у укупном збиру и у Драчевици и у Риђанима (табеле бр. 3 и 4) је *Радосав*, са 7 % и 5,8 % учешћа. *Радослав* је још у XIV вијеку у самом врху, а у хумском узорку из 1477. године *Радосав* је најчесталије име. У нашем попису *Радосав* је најчешће име још код дједова у објема нахијама и код очева у Риђанима. Код синова у објема нахијама и

код очева у Драчевици пада на друго, односно, треће мјесто. Послије њега су *Радич* и *Никола* с процентом учешћа од 5,9 % и 4,5 % у Драчевици, и 4,8 % и 4,2 % у Риђанима. У Драчевици *Радич* је најпопуларније име код очева са 7,8 % учешћа, а *Никола* код синова са, чак, 8,3%. То је највећи процент учешћа у читавом попису и он, у ствари, овом имену доноси треће мјесто у укупном збиру у Драчевици, пошто је код очева и дједова ово име слабије заступљено: 2,3 % и 2,7 % учешћа. У Риђанима, међутим, *Никола* је на другом мјесту по заступљености и код синова и код дједова. У Драчевици, затим, слиједи с процентом учешћа од:

3 - 4 %	<i>Радивој, Иван, Сћејан, Радоје;</i>
2 - 3 %	<i>Радоња, Радован;</i>
1 - 2 %	<i>Пејтар, Вукић, Вукосав, Иванши, Вукашин, Дабижив, Рајко, Вук, Вукац, Павал, Дражић, Ђурђ;</i>
0,5 - 1 %	<i>Ђуро, Пејко, Божидар, Марко, Радоман, Вукдраж, Вукаша, Дражиша, Цвејко, Рајко, Вучеја, Иво, Милко, Тврјико, Лука, Љубиша, Милош.</i>

У Риђанима је редосљед овакав:

3 - 4 %	<i>Радоња, Иван;</i>
2 - 3 %	<i>Сћејан, Вукосав, Радоје, Вукић, Иванши;</i>
1 - 2 %	<i>Радивој, Вукашин, Вук, Тврјико, Дражић, Владисав, Вукаша, Пејтар, Дражиша, Павал, Рајко;</i>
0,5 - 1 %	<i>Рајко, Радован, Сладоје, Вукац, Рајко, Селак, Влајко, Вукдраж, Ђурђ, Милобрај, Драгоје, Вукоја, Булина, Херак, Марко, Томаш, Вукас.</i>

И код најпопуларнијих словенских имена уочава се мање - више исти процес као код словенских основа - процент учесталости расте у генерацији очева у односу на генерацију дједова, а затим пада у генерацији синова.

Изузетак су у објема нахијама имена *Радоња* и *Радоје*, у Драчевици још *Вукосав*, *Вук*, *Вукдраг* и *Вукша*, а у Риђанима *Вукић*, *Драгић* и *Рајко*. Учесталост ових имена расте из генерације у генерацију.

Обрнуто, учесталост најпопуларнијих хришћанских имена расте из генерације у генерацију. Изузетак је *Ђурђ* у објема нахијама, а у Риђанима још и *Иваниш* чији се процент учесталости смањује код синова.

За имена са патронимским суфиксалним завршетком *-ић/-вић* налазимо 34 потврде у Драчевици и 5 у Риђанима. С обзиром на доба из којег потиче овај попис и на праксу изражавања очевог имена на овај начин, за највећи дио можемо закључити да означавају оца дотичног баштиника. Међутим, има неколико таквих имена, и то, углавном, у Драчевици, која не могу бити патронимичког поријекла нити изражавају неку мјесну или етничку припадност - *Буковић*,⁹ *Дебељак*,¹⁰ *Кушић*,¹¹ *Уљевић*¹² - и о којима се може говорити као о већ формираним презименима. Поред тога, и мноштво села у нашем попису са суфиксалним завршетком *-ић/-вић* - Баошић, Главић, Доброрујић, Боновић, Коњевић, Копривковић, Миочић, Нинчић, Петковић, Сасовић и Шћепосевић - знак су да двочлана именска формула (лично име + презиме) почиње да се стабилизује,¹³ и то више у Драчевици него у Риђанима. Сасовић и Шћепосевић су, највјероватније, добили имена по презименима ситне властеле из Драчевице,¹⁴ а у нашем попису помиње се Радеља Коњевић,¹⁵ па је и то могла бити породица по којој је село добило име. Село Нинчић, можда, треба довести у везу са хумском властелом Нимичићима.¹⁶

Упада у очи одсуство етронима и имена са топономастичком

⁹ ВА МД 3058, 111.

¹⁰ Исто, 109.

¹¹ Исто, 234.

¹² Исто, 106.

¹³ Р. Šimunović, *Naša prezimena*, Zagreb 1985, 301.

¹⁴ У једном берату Бајазида II као јемац наводи се Ратко Сасовић из Драчевице (С. Truhelka, *Tursko - slavjanski spomenici dubrovačke arhive*, Glasnik Zemaljskog muzeja, sv. 1-2, Sarajevo 1911, 103), а за једну од укупно двије баштине у Сасовићу у нашем попису као претходни баштиник уписан је Ратко. ВА МД 3058, 110.

¹⁵ ВА МД 3058, 97.

¹⁶ М. Динић, *Хумско - ѿребињска власиела*, Београд 1967, 43.

основом. У попису се налазе само три таква имена, и то у Драчевици: *Охриђанин*,¹⁷ *Косовац*,¹⁸ и *Хош*.¹⁹

О женским именима, на жалост, можемо врло мало да кажемо пошто их у попису има свега три. Сва три су уписана у Драчевици: *Камена*²⁰ и *Тодора*,²¹ из генерације актуелних држаоца баштине, и *Оливера*,²² из генерације претходних баштиника. Сва три имена су ријетка на подручју Херцеговине. *Камена*, иако од словенског коријена, нема, чак ни пандан у мушким именима. *Тодора* је календарско име, али слабо заступљено - међу мушкарцима у нашем попису налазимо само двојицу Тодора. Име *Оливер* помиње се још у хрисовуљама, али није раширено у Херцеговини. У Драчевици налазимо само једног Оливера, у генерацији дједова. Ових имена нема ни у попису Херцеговине из 1477. године. Међутим, у укупном корпусу женских имена у дефтерима из XV и XVI вијека за Херцеговину, Црну Гору и Србију имена *Оливера* и *Тодора* налазе се у самом врху по заступљености.²³ Имена *Камена* нема ни у једном од ових дефтера.

За обје нахије карактеристична је појава сличних имена код браће или очева и синова: Радован и Радивој, Иван и Иваниш, Иван и Ивко, Вукашин и Вукосав, Добрил и Доброје. У три случаја отац и син имају иста имена: Богдан, син Богдана,²⁴ и Никола, син Николе,²⁵ у Драчевици и Радоња, син Радоње,²⁶ у Риђанима.

Раније наведене тешкоће у читању посебно се истичу када разматрамо гласовне промјене, па са сигурношћу можемо да судимо само о некима.

¹⁷ ВА MD 3058, 105. Mehmed Ohrići је, вјероватно, члан новске посаде који је дошао из Охрида.

¹⁸ ВА MD 3058, 107.

¹⁹ Исто, 111.

²⁰ Исто, 116.

²¹ Исто, 110.

²² Исто, 100.

²³ Д. Богосављевић, *Женска имена у турским дефтерима Србије, Црне Горе и Херцеговине (XV - XVI век)*, Ономатолошки прилози XI, Београд 1990, 52.

²⁴ ВА MD 3058, 106.

²⁵ Исто, 98.

²⁶ Исто, 239.

Уочава се скоро потпун прелаз вокалног *л* у *у*. Налазимо само по један изузетак, у Драчевици је уписан Влко,²⁷ а у Риђанима Влкота,²⁸ оба у генерацији очева.

Прелаз *л* у *о* на крају слога има по двије потврде и у Риђанима - Миобрат²⁹ из генерације синова и Миоко³⁰ из генерације очева - и у Драчевици - Миоко³¹ из генерације синова и Миоман³² из генерације очева, односно, дједова.

Формант *-слав/-сав/-слављ/-слаљ/-саљ* у потпуности је стабилизован у *-сав*. И у хумском узорку из 1477. године налазимо само три изузетка, по једног Бранислава, Владислава и Вукосаља.

* * *

Анализа укупног именског корпуса и именског корпуса по генерацијама и нахијама показује да су основне карактеристике еволуције имена од XIV до првих деценија XVI вијека³³ присутне и у Драчевици и Риђанима средином XVI вијека:

- раст удјела хришћанских имена, а опадање словенских и, нарочито, влашких и арбанашких,

- надмоћност основе *Рад-* и имена *Радосав*,

- опадање основа *Хран-*, *Приб-* и *Вој-*,

- пораст удјела скраћених имена и

- напредовање имена *Никола* и *Радоња*.

Али, уочавају се и одређена нова кретања:

²⁷ Исто, 95.

²⁸ Исто, 239.

²⁹ Исто, 228.

³⁰ Исто, 238.

³¹ Исто, 114.

³² Исто, 108. и 109.

³³ М. Пешикан, *Зетско - хумско ...*, Ономатолошки прилози V, 162-163.

- опадање удјела основе *Вук-* у генерацији синова у објема нахијама,
- опадање удјела имена *Радосав* у генерацији синова у објема нахијама и
- пораст удјела основе *Драг-* у објема нахијама, из генерације у генерацију.

Сви наведени процеси присутни су и у Драчевици и у Риђанима, али постоје разлике у њиховом интензитету. У Риђанима се ствари мијењају спорије, код њих се боље чува старина. Драчевица, по свом географском положају пријемчивија за утицаје са стране, предњачи с новинама.

Муслиманска имена

Док су хришћани средином XVI вијека слободно дјечи надијевали народна имена - одлука о давању само светачких имена при крштењу донесена је 1563. године - ³⁴ припадници неарапских народа били су обавезни да прелазећи на ислам узму муслиманско, односно, арапско име и да својој дјечи дају та имена.³⁵ Међутим, временом су у овај корпус улазила и имена покорених народа, највише Персијанаца и Турака, а имена старохебрејског поријекла била су присутна код Арапа и прије појаве ислама. Тако у укупном корпусу муслиманских имена у Драчевици и Риђанима, у којем је 46 имена, имена арапског поријекла чине нешто више од половине, а остало су имена старохебрејског, турског и персијског поријекла. Једно име, Скендер, је грчко:

- арапска	54,3 %
- старохебрејска	19,6 %
- турска	13 %
- персијска	10,9 %
- грчка	2,2 %

³⁴ Р. Rogić, *Ime kao predmet antroponimskih ispitivanja*, Pitanja književnosti i jezika, knj. III, sv. 1-2, Sarajevo 1956, 46.

³⁵ I. Smailović, *Muslimanska imena orijentalnog porijekla u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo 1977, 49.

Најпопуларнија имена су *Мехмед* са 12,9 % учешћа, *Хасан* са 8,2 %, *Мусџафа* са 6,5 %, *Хусејн* и *Скендер* са по 4,7 % и *Јусуф*, *Илијаз* и *Махмуд* са по 4,1 %.

Табела бр. 1 Најзаступљеније основе у Драчевици

	укупно	синови	очеви	дједови
1.	Рад- 30 %	Рад- 30,8 %	Рад- 33,6 %	Рад- 24 %
2.	Вук- 11 %	Вук- 10,4 %	Вук- 13 %	Вук- 9 %
3.	Ив- 6,3 %	Ник- 8,5 %	Ив- 6,1 %	Мил- 6,3 %
4.	Мил- 4,8 %	Ив- 8,1 %	Мил- 5,3 %	Ив- 4,3 %
5.	Ник- 4,6 %	Степ- 5,4 %	Ђур- 4 %	Бра- 2,8 %
6.	Степ- 3,6 %	Пет- 4,3 %	Бог- 2,8 %	Бог- 2,6 %
7.	Ђур- 3,4 %	Ђур- 3,7 %	Степ- 2,6 %	Ник- 2,6 %
8.	Бог- 2,7 %	Мил- 3 %	Драг- 2,4 %	Степ- 2,6 %
9.	Пет- 2,7 %	Бог- 2,6 %	Ник- 2,2 %	Ђур- 2,2 %
10.	Драг- 2,3 %	Драг- 2,6 %	Даб- 1,7 %	Пет- 2,1 %
11.	Бра- 1,8 %	Пав- 2,6 %	Пет- 1,7 %	Драг- 1,9 %
12.	Пав- 1,8 %	Бра- 1,3 %	Бра- 1,5 %	Влад- 1,7 %
13.	Даб- 1,4 %	Даб- 1 %	Пав- 1,5 %	Добр- 1,7 %
14.	Влад- 1,1 %	Влад- 0,7 %	Влад- 1,1 %	Даб- 1,5 %
15.	Добр- 0,7 %	Добр- 0,2 %	Добр- 0,5 %	Пав- 1,2 %

Табела бр. 2

Најзаступљеније основе у Риђанима

укупно		синови		очеви		дједови		
1.	Рад-	27,2 %	Рад-	28,2 %	Рад-	27,3 %	Рад-	24,7 %
2.	Вук-	15,8 %	Вук-	16,7 %	Вук-	19,5 %	Вук-	6,2 %
3.	Ив-	6,1 %	Ив-	6,2 %	Ив-	7,6 %	Влад-	4,3 %
4.	Мил-	4,5 %	Ник-	5,3 %	Влад-	4,1 %	Мил-	4,3 %
5.	Ник-	4,1 %	Мил-	5 %	Мил-	4,1 %	Ник-	4,3 %
6.	Драг-	3,3 %	Степ-	4,4 %	Драг-	3,5 %	Бог-	3,7 %
7.	Степ-	3,2 %	Драг-	3,8 %	Ник-	2,9 %	Добр-	3,7 %
8.	Влад-	2,8 %	Пав-	3,5 %	Степ-	2,3 %	Ив-	3,1 %
9.	Бра-	2 %	Пет-	2,4 %	Ђур-	2 %	Бра-	2,5 %
10.	Ђур-	2 %	Ђур-	2,3 %	Бра-	1,7 %	Степ-	2,5 %
11.	Пав-	1,7 %	Бра-	2,1 %	Бог-	1,2 %	Драг-	1,9 %
12.	Добр-	1,5 %	Влад-	0,8 %	Добр-	1,2 %	Ђур-	1,2 %
13.	Бог-	1,4 %	Добр-	0,8 %	Пет-	0,9 %	Пав-	0,6 %
14.	Пет-	1,4 %	Бог-	0,6 %	Пав-	0,3 %	Пет-	0,6 %

Табела бр. 3

Најзаступљенија имена у Драчевици

	укупно	синови	очеви	дједови
1.	Радосав 7 %	Никола 8,3 %	Радич 7,8 %	Радосав 6,5 %
2.	Радич 5,9 %	Радосав 7,1 %	Радосав 7,4 %	Радич 2,9 %
3.	Никола 4,5 %	Радич 6,2 %	Радивој 4,5 %	Никола 2,7 %
4.	Радивој 3,6 %	Иван 5,8 %	Радован 3,7 %	Ратко 2,7 %
5.	Иван 3,5 %	Степан 5,5 %	Иван 3 %	Радивој 2,1 %
6.	Радоје 3,3 %	Радоје 5 %	Радоје 2,7 %	Радоје 1,9 %
7.	Степан 3,3 %	Радивој 3,8 %	Вукашин 2,4 %	Радоња 1,9 %
8.	Радоња 2,5 %	Петар 3,2 %	Радоња 2,4 %	Степан 1,9 %
9.	Радован 2,4 %	Радоња 3,1 %	Степан 2,4 %	Драгић 1,7 %
10.	Петар 1,7 %	Радован 2,2 %	Никола 2,3 %	Вукша 1,5 %
11.	Вукић 1,5 %	Вукосав 2,1 %	Вукић 2,1 %	Вучина 1,5 %
12.	Вукосав 1,5 %	Вук 1,6 %	Вукац 1,7 %	Дабижив 1,5 %
13.	Вукашин 1,4 %	Иваниш 1,6 %	Дабижив 1,6 %	Радман 1,5 %
14.	Дабижив 1,4 %	Марко 1,6 %	Ђурђ 1,6 %	Вукић 1,3 %
15.	Иваниш 1,4 %	Вукдраг 1,5 %	Божидар 1,3 %	Иван 1,3 %
16.	Ратко 1,4 %	Вукша 1,5 %	Вукосав 1,3 %	Иваниш 1,3 %
17.	Вук 1,3 %	Ђуро 1,5 %	Иваниш 1,3 %	Вук 1,1 %
18.	Вукац 1,3 %	Павал 1,5 %	Љубиша 1,3 %	Рајко 1,1 %
19.	Павал 1,1 %	Вукац 1,2 %	Милко 1,3 %	Твртко 1,1 %
20.	Драгић 1 %	Вукић 1 %	Вук 1,1 %	Вукац 1 %
21.	Ђурђ 1 %	Вукашин 1 %	Драгић 1,1 %	Вукосав 1 %
22.	Ђуро 0,9 %	Дабижив 1 %	Петар 1 %	Ивко 1 %

Табела бр. 3

Најзаступљенија имена у Драчевици

укупно		синови		очеви		дједови	
23.	Петко 0,9 %	Ђурђ	1 %	Петко	1 %	Павал	1 %
24.	Божидар 0,8 %	Петко	1 %	Рајко	1 %	Радован	1 %
25.	Вукдраг 0,8 %	Ратко	1 %	Ивко	0,9 %	Петар	0,8 %
26.	Вукша 0,8 %	Цветко	1 %	Павал	0,9 %	Вукашин	0,6 %
27.	Вучина 0,8 %	Божидар	0,9 %	Цветко	0,9 %	Ђуро	0,6 %
28.	Драгиша 0,8 %	Лука	0,9 %	Вукдраг	0,7 %	Лука	0,6 %
29.	Марко 0,8 %	Милош	0,7 %	Вукша	0,7 %	Марко	0,6 %
30.	Радман 0,8 %	Вучина	0,4 %	Ђуро	0,7 %	Милош	0,6 %
31.	Рајко 0,8 %	Драгић	0,4 %	Петко	0,7 %	Ђурђ	0,4 %
32.	Цветко 0,8 %	Драгиша	0,4 %	Радман	0,7 %	Љубиша	0,4 %
33.	Ивко 0,7 %	Ивко	0,4 %	Ратко	0,7 %	Милко	0,4 %
34.	Милко 0,7 %	Милко	0,4 %	Вучина	0,6 %	Цветко	0,4 %
35.	Твртко 0,7 %	Радман	0,4 %	Драгиша	0,6 %	Божидар	0,2 %
36.	Лука 0,6 %	Твртко	0,4 %	Твртко	0,6 %	Вукдраг	0,2 %
37.	Љубиша 0,6 %	Рајко	0,3 %	Лука	0,4 %	Драгиша	0 %
38.	Милош 0,5 %	Цветко	0,3 %	Марко	0,3 %	Петко	0 %

Табела бр. 4

Најзаступљенија имена у Риђанима

	укупно	синови	очеви	дједови
1.	Радосав 5,8 %	Радоња 6,3 %	Радосав 6,7 %	Радосав 4,4 %
2.	Радич 4,8 %	Никола 5,7 %	Радич 5,3 %	Никола 3,8 %
3.	Никола 4,2 %	Радосав 5,4 %	Иван 3,5 %	Радич 3,8 %
4.	Радоња 4,1 %	Радич 4,8 %	Радоња 3,5 %	Иван 3,2 %
5.	Иван 3,4 %	Вукић 3,9 %	Вукосав 2,9 %	Влатко 2,5 %
6.	Вукосав 2,5 %	Степан 3,6 %	Никола 2,9 %	Радоје 2,5 %
7.	Степан 2,5 %	Иван 3,3 %	Иваниш 2,6 %	Рајко 2,5 %
8.	Вукић 2,1 %	Вук 3 %	Владисав 2,3 %	Твртко 2,5 %
9.	Иваниш 2,1 %	Вукосав 2,7 %	Степан 2,3 %	Булина 1,9 %
10.	Вукашин 1,8 %	Петар 2,4 %	Вукашин 2 %	Вукша 1,9 %
11.	Радивој 1,8 %	Драгић 2,1 %	Вукша 2 %	Иваниш 1,9 %
12.	Вук 1,7 %	Павал 2,1 %	Радивој 2 %	Радован 1,9 %
13.	Радоје 1,6 %	Вукашин 1,8 %	Вукић 1,7 %	Вукац 1,3 %
14.	Твртко 1,6 %	Иваниш 1,8 %	Сладоје 1,7 %	Вукашин 1,3 %
15.	Драгић 1,4 %	Радивој 1,8 %	Твртко 1,7 %	Вукосав 1,3 %
16.	Владисав 1,3 %	Радоје 1,8 %	Вукац 1,5 %	Радивој 1,3 %
17.	Вукша 1,3 %	Ратко 1,8 %	Драгиша 1,5 %	Селак 1,3 %
18.	Петар 1,2 %	Марко 1,2 %	Вук 1,2 %	Херак 1,2 %
19.	Драгиша 1,1 %	Томаш 1,2 %	Вукас 1,2 %	Вукдраг 0,6 %
20.	Павал 1,1 %	Владисав 0,9 %	Вукоје 1,2 %	Драгић 0,6 %
21.	Ратко 1,1 %	Вукдраг 0,9 %	Драгић 1,2 %	Драгиша 0,6 %
22.	Вукац 0,9 %	Драгиша 0,9 %	Милобрад 1,2 %	Милобрад 0,6 %

Табела бр. 4

Најзаступљенија имена у Риђанима

укупно		синови		очеви		дједови	
23.	Радован 0,9 %	Драгоје 0,9 %	Селак 1,2 %	Павал 0,6 %			
24.	Сладоје 0,9 %	Ђурђ 0,9 %	Влатко 0,9 %	Петар 0,6 %			
25.	Влатко 0,8 %	Радован 0,9 %	Вукдраг 0,9 %	Радоња 0,6 %			
26.	Вукдраг 0,8 %	Твртко 0,9 %	Драгоје 0,9 %	Степан 0,6 %			
27.	Рајко 0,8 %	Вукоје 0,6 %	Ђурђ 0,9 %	Владисав 0 %			
28.	Селак 0,8 %	Рајко 0,6 %	Радоје 0,9 %	Вук 0 %			
29.	Вукоје 0,7 %	Сладоје 0,6 %	Рајко 0,9 %	Вукас 0 %			
30.	Драгоје 0,7 %	Булина 0,3 %	Ратко 0,9 %	Вукић 0 %			
31.	Ђурђ 0,7 %	Вукас 0,3 %	Радован 0,6 %	Вукоје 0 %			
32.	Милобрад 0,7 %	Вукац 0,3 %	Булина 0,3 %	Драгоје 0 %			
33.	Булина 0,6 %	Вукша 0,3 %	Марко 0,3 %	Ђурђ 0 %			
34.	Вукас 0,6 %	Милобрад 0,3 %	Павал 0,3 %	Марко 0 %			
35.	Марко 0,6 %	Селак 0,3 %	Петар 0,3 %	Ратко 0 %			
36.	Томаш 0,6 %	Влатко 0 %	Томаш 0,3 %	Сладоје 0 %			
37.	Херак 0,6 %	Херак 0 %	Херак 0,3 %	Томаш 0 %			

Прилог бр. 1

Имена у Драчевици

Алексије	Борил	Влађ
Андрија	Бориша	Влајко
Антун	Борјач	Влатко
Бајко	Борко	Влаткосав
Бан	Борковина	Влко
Бартул	Борча	Врадул
Батрић	Босоња	<i>Врлоје</i>
Бела	Бошко	Вујић
Белад	Брагета	Вук
Белаја	Брагул	Вукас
Берај	Брагута	Вукац
Беринко	Брада	Вукашин
Берисав	Брадосав	Вукдавац
Берисавац	Брајан	Вукдраг
Бероје	Брајац	Вукил
Бога	Брајчета	Вукић
Богај	Брајо	Вукман
Богавац	Бранивој	Вукмир
Богдан	Бранисав	Вуко
Богета	Бранко	Вукобратко
Богил	Братил	Вукоје
Богић	Братош	Вукосав
Богиша	Братул	Вукман
Богмил	Братуша	Вуксан
Богмила	Бренко	Вуктраг
<i>Боџнан</i>	<i>Брошко</i>	Вукча
Богој	Будисав	Вукша
Богоје	<i>Будмалоња</i>	Вучета
Богосав	Булат	Герман
Божидар	Булеза	Глава
Божинко	Бура	
Божо	Велинко	
Божур	Вигњела	
Боја	Видак	
Бојан	Витко	
Бојин	Витоња	
Бојко	Владисав	
Борај	Владич	
Бораш	Владоје	

Прилог бр. 1

Имена у Драчевици

Гојак	Драгиња	<i>Ивкоца</i>
Гојин	Драгић	Ивша
Гојша	Драгиша	Илија
Грајо	Драго	Илин
Грга	Драгој	Јова
Гргур	Драгоје	Јован
Грубак	Драгош	Јованиш
Грубан	Драгул	Јованко
Грубач	Драјко	Јоко
Грујко	Драч	Јорг
Дабац	Дрман	Јосиф
Дабижив	<i>Друђиша</i>	<i>Кајчина</i>
Дабо	Дуја	Карабелаја
Давид	Дука	Качић
<i>Далуша</i>	Дулин	Кљак
Дамјан	Душко	Којић
Данил	Ђин	Којица
Данчул	Ђука	Кокот
Дарин	Ђур	Комац
Деверко	Ђурађ	Костадин
Дејан	Ђурај	<i>Крисо</i>
Дивјак	Ђурашин	Кројин
Дивјан	Ђурђ	Крусин
Дивчан	Ђурђе	Кулин
Димитриј	Ђурета	Лазар
Дмитар	Ђурина	Лала
Добрашин	Ђурић	Лалко
Добри	Ђурич	Лалош
Добрил	Ђурко	Лане
Добринко	Ђуро	Латко
Добрица	Ђурошинко	Лека
<i>Доброђиша</i>	Живко	
Доброј	Зур	
Доброје	Иван	
Доброња	Иваниш	
Добросав	Иванко	
Додој	<i>Ивашко</i>	
Додоје	Ивко	
Драгил		

Прилог бр. 1

Имена у Драчевици

Лома	Милин	Младош
Лука	Милић	Мрдун
<i>Лухна</i>	Милићевац	Мркета
Љуба	Милкиша	<i>Мрковиша</i>
Љубинко	Милко	Нико
Љубиша	Мило	Никола
Љубој	Милобрат	Никоч
Малота	Милој	Новак
Манул	Милоје	Обрад
Маргета	Милоња	Оливер
Марета	<i>Милорикша</i>	<i>Осаница</i>
Маривој	Милосав	Остоја
Марин	Милохна	Пава
Марић	Милош	Павал
Марко	Милун	Павил
Мартин	Милунко	Павко
Матија	Милча	Павлица
Матијаш	Мина	Пантелеј
Матко	Миоко	Паскоје
Машо	Миоман	Перо
Медо	Мирак	Петак
Медоје	Мирко	Петар
Медведин	Мироје	Петко
Метко	Мироња	Полак
Мијак	Мирчета	<i>Посјрема</i>
<i>Микел</i>	Митко	Првул
Мико	Митровин	Предо
Мила	Мићевац	Прелац
Миладин	Михаил	Преле
<i>Миладкина</i>	Михаљ	Прибил
Милак	Михац	
Милат	Михна	
Милаш	Михо	
Милашин	Михој	
Миле	Михоч	
Милевац	Младен	
Милета	Млади	
Миливој	Младко	
Милија	Младој	

Прилог бр. 1

Имена у Драчевици

Прибич	Стане
Пријезда	Станиша
Рад	Станко
Радачев	Степан
Радашин	Степанија
Раде	Степанко
Радевац	Степко
Радеља	Страхиња
Раденко	Страја
Радеч	Тврдич
Радешин	Твртко
Радивац	Тихо
Радивој	Тихорад
Радин	Тодор
Радман	Тома
Радмил	Томан
Радо	Томаш
Радован	Томашин
Радоје	Томјан
Радомац	Угљеша
Радоња	Филип
Радосав	Херак
Радош	Храјо
Радука	Хранилосав
Радун	Цветко
Радукац	Црн
Радусин	
Радуча	
Рајан	
Рајко	
Ратко	
Рашко	
Родил	
Санко	
Сева	
Села	
Сено	
Славој	
Сладоје	

Прилог бр. 2 Имена у Риђанима

Авель	Витко	Дмитар
Алекса	Витлас	Добар
<i>Бајориша</i>	Витомир	Добрил
Батрић	Влад	Добрило
Берак	Владисав	Добрина
Берина	Владоје	Добрић
Бобета	Влађ	Добрица
Богдан	Влајко	Добрич
Богета	<i>Власа</i>	Добришко
<i>Бођиун</i>	Влатко	Добровац
Богут	Влкоје	Доброје
Божидар	Врхоје	<i>Докмил</i>
Божина	Вук	Драгић
Бојак	Вукан	Драгиша
Бојин	Вукац	Драгоје
Бојо	Вукашин	Драгул
Бојша	Вукдраг	Дудука
Борич	Вукић	Дука
Борча	Вукман	Ђура
Боса	Вукмир	Ђурађ
Бошко	Вукобрат	Ђурашин
Браило	Вукоје	Ђурђ
Брајевац	Вукосав	Ђурђе
Брајич	Вуксан	Ђурин
Брајо	Вукша	Ђурич
Бранивој	Вулан	Ђуро
Бранисав	Вучерин	Живко
Бранко	Вучета	Иван
<i>Бранкослан</i>	Глава	Иваниш
Братован	Глина	Иванко
Братул	Гоја	Илија
Булат	Гојак	
Булина	Гојко	
Бунил	Голуба	
Бура	Гргур	
Вељан	Дабижив	
<i>Виско</i>	Дака	
Витан	Дивтјан	
	Димо	

Прилог бр. 2 Имена у Риђанима

Јован	Милосав	Првој
Команин	Милош	Првоје
Коста	Милша	Прибил
Костас	Миобрат	Раваил
Кричко	Миоко	Радак
Лабац	Мир	Радашин
Лазар	Мирак	Радешин
Лала	Мирбрат	Раде
Леш	Мирко	Радељ
Лукач	Мирош	Радеља
Љубиша	Митрина	Раден
Малан	Мишко	Радибрат
Малета	Михаил	Радивој
Малин	Михац	Радин
Малоје	Михоје	Радица
Маринко	Михорад	Радич
Марко	Момир	Радман
Матеј	Мрваљ	Радмил
Матеш	Мрвеш	Радо
Медар	Мркша	Радован
Мија	Мугошмир	Радоје
Миладин	Неној	Радоња
Милат	Нико	Радосав
Милаш	Никола	Радул
Миле	Новак	Радуча
Милета	Обрад	Раиле
Милика	<i>Одмина</i>	Рајко
Милин	Оливер	Рале
Милић	<i>Осан</i>	Раткиша
Милко	Пава	Ратко
Милмирош	Лавал	Раткоња
Мило	Павко	Рашко
Милобрат	Павле	
Милован	Пеја	
Милој	Петар	
Миломан	Петко	
Милоња	Покрајац	
Милорад	Првенул	

Прилог бр. 2 Имена у Риђанима

Рудмил
Санко
Сева
Села
Селак
Симјан
Сладоје
Смољан
Сладоје
Станко
Станихна
Стеван
Степан
Степко
Стоја
Страхиња
Твртко
Тихчак
Тодор
Толе
Тома
Томац
Томаш
Томловин
Угљеша
Херак
Хлапац
Хрвоје
Цветко
Шимрак

Абди	Увејс
Абдулах	Угур
Алађоз	Умур
Али	Хамза
Ахмед	Хасан
Бајезид	Хаџиб
Бајрам	Хизир
Бали	Хусејн
Вели	Ширмерд
Давуд	
Ејне	
Ејнехан	
Ибрахим	
Илијаз	
Иса	
Ислам	
Исмаил	
Исхак	
Јусуф	
Карађоз	
Караџа	
Касим	
Кемал	
Курд	
Махмуд	
Меми	
Мехмед	
Муса	
Мустафа	
Насух	
Омер	
Оруч	
Пири	
Ресул	
Рустем	
Сејди	
Скендер	
Сулејман	

Mr Jasmina Đorđević

ONOMASTIC DEVELOPMENTS AT DRAČEVICA AND RIĐANI IN LATE 15 TH AND EARLY 16 TH CENTURIES

SUMMARY

The Ottoman register of *nahiyes* Dračevica and Riđani, that represent north-west Boka Kotorska and its immediate background, from 1541 contains not only names of actual holders of *bastines* but also names of previous 2 -3 generations of holders and so enable continual survey of onomastic phenomena and developments on precisely defined area for about a century.

The basic characteristics of the evolution of personal names from XIVth to XVIth century are observed in growth of christian names and reduction of names of Slavonic and, particularly, Valachien and Albanien names by origin; prevalence of base Rad- and name Radosav; reduction of base Hran-, Prib- and Voj-; growth of participation of shortened names and names Nikola and Radonya. But there are also some new tendencies as reduction of participation of base Vuk- and name Radosav in generation of sons in both *nahiyes* and growth of participation of base Drag- in both *nahiyes*, from generation to generation.

All forementioned developments are present both in Dračevica and Riđani but there is a difference in their intensity. In Riđani things change slower and Dračevica, which is more subjected to foreign influences because of its geographic location, goes further on with novelties.

More than a half of muslim names in the register are those of Arabic by origin and the rest is of Hebraic, Turkish and Persian by origin.